

הלכות תרומות פרק ב

א. כל אכל אדם, הנשמר, שגדוליו מן הארץ חייב בתרומה; ומצות עשה להפריש ממנו ראשית לכוהן, שנאמר "ראשית דגנך תירשך ויצהרך . . . תתן-לו" (דברים יח, ד): מה דגן תירוש ויצהר מאכל אדם, וגדוליו מן הארץ, ויש לו בעלים שנאמר "דגנך" אף כל כיוצא בהן חייב בתרומה. וכן במעשרות.

ב. הפרשינן אף על פי שאינם מאכל אדם הואיל ואוכלין אותן בשני רעבון, חייבין בתרומה ומעשרות. הסיאה והאזוב והקננית שזרען מתחלה לאדם, חייבין במעשר; וכן כל כיוצא בהן. זרען לבהמה אף על פי שנמלך וחשב עליהן לאדם כשהן מחברין פטורין, שמחשבת חבור אינה כלום. עלו מאליהן בחצר אם היה חצר המשמרת פרותיה הרי אלו חייבין, שסתמן לאדם; ואם אינה משמרת, פטורין.

ג. זרעוני גנה שאינם נאכלים, כגון זרע לפת וזרע צנון וזרע בצלים וכיוצא בהן פטורים מן התרומה ומן המעשרות, מפני שאינם אכל אדם; אבל הקצח, חייב בתרומה ומעשרות.

ד. תמרות שלתלתן, ושלחרדל, ושלפול הלבן, ושלצלף, והקפריסין שלצלף פטורים מפני שאינם פרי. במה דברים אמורים, בשזרען לזרע; אבל זרען לירק, הרי אלו חייבים. וכן האביונות שלצלף חייבים, מפני שהן פרי.

ה. בספר שזרעה לזרע, ירקה פטור מן התרומה ומן המעשרות; זרעה לירק, מפריש תרומה ומעשרות מן הירק ומן הזרע. וכן השבת שזרעה לזרע, ירקה פטור; זרעה לירק, מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זרים; זרעה לזרים, מפריש תרומה ומעשרות מן הזרע ומן הירק. וכן השחלים והגרגיר שזרען לזרע, מתעשרין זרע וירק. פיצד מתעשרין לזרע ולירק: שאם לקט הירק לאכלו, מפריש תרומה ומעשרות ואחר כך אוכל; וכשייבש ויאסף הזרע שלו, מפריש מן הזרע.

ו. הירקות אף על פי שהן מאכל אדם, אינן חייבין במעשרות אלא מדבריהם: לפי שנאמר במעשר "תבואת זרעך" (דברים יד, כב), תבואה וכיוצא בה; אבל הירקות אינן בכלל התבואה. וכן יראה לי, שהוא הדין בתרומה שהרי נאמר בה "דגנך תירשך ויצהרך" (דברים יח, ד), כל הדומה לאלו; אבל תרומת הירק, מדבריהם כמעשר.

ז. אין מפרישין תרומה ומעשרות מן הירק בחוצה לארץ, ואפלו במקומות שאמרנו שמפרישין בהן מעשרות. וכן ירק הבא מחוצה לארץ לארץ אף על פי שיש עפר בעיקריהן, הרי זה פטור ולא גזרו עליו.

ח. התבואה והקטנית שזרען לירק בטלה דעתו אצל כל אדם, והירק שלהן פטור; והזרע, חייב בתרומה ומעשרות.

ט. התלתן אף על פי שאינם אכל אדם כשיקשו הואיל ורב האדם אוכלין אותן בתחלתן, הרי הן חייבין בתרומה ומעשרות.

י. ואלו פטורין מן התרומה ומן המעשרות הלקט והשכחה והפאה והפרט והעוללות, אפלו העמיד מהן פרי. ואם עשה מהן גרן בשדה הקבעו למעשרות, ומפריש מהן תרומה ומעשרות; אבל אם עשה הגרן בעיר, פטורין שהרי קול יש

לָהֶן, וְהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהֵן לָקֹט אוֹ שִׁכְחָה אוֹ פָּאָה. הַלָּקֹט
וְהַשִּׁכְחָה וְהַפָּאָה שֶׁלִּגְוֵי חֵיבִין בְּתִרּוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת, אֲלֵא אִם כֵּן
הַפִּקִּיר.

יא. וְכֵן הַתְּבוּאָה וְהַזִּיתִים שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ, פְּטוּרִין מִן
הַתְּרומָה וּמִן הַמַּעֲשָׂרוֹת; וּמִנֵּין יוֹדֵעַ כָּל שְׁזֹרְעָה וּמַצְמַחַת,
בִּידוּעַ שֶׁהֵבִיָּאָה שְׁלִישׁ. עֵבֶר וְהַפְּרִישׁ מִתְּבוּאָה וְזִיתִים שֶׁלֹּא
הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ, אֵינָה תְּרומָה.

יב. וְכֵן הַהִפְקֵר פְּטוּר מִן הַתְּרומָה וּמִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, וְאִפְּלוּ
הַפִּקִּירוֹ הַכֹּל; אֲבָל הַזֹּרֵעַ שְׂדֵה הַפִּקֵּר, חֵיב בְּתִרּוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת.
הַפִּקִּיר קָמָה וְזָכָה בָּהּ, וְעֵבֶר וְהַפְּרִישׁ מִמֶּנָּה תְּרומָה הִרִי זֶה
תְּרומָה; אֲבָל אִם הַפִּקִּיר שְׂבִלִים וְזָכָה בָּהֶן, וְעֵבֶר וְהַפְּרִישׁ מֵהֶן
תְּרומָה אֵינָה תְּרומָה. וְכֵן כָּל הַמַּפְרִישׁ מְדַבֵּר שְׂאִינוּ חֵיב, אֵינָה
תְּרומָה; וְכֵן בַּמַּעֲשָׂרוֹת.

יג. דְּבָרִים שְׂאִין דֶּרֶכֶן שְׁלֹרֵב בְּנֵי אָדָם לְזַרְעַ אוֹתָן בַּגָּנוֹת
וּבַשְּׂדוֹת, אֲלֵא חֲזַקְתָּן מִן הַהִפְקֵר הִרִי הֵן פְּטוּרִין מִן הַתְּרומָה
וּמִן הַמַּעֲשָׂרוֹת: כְּגוֹן הַשּׁוֹם בַּעַל בְּכִי, וּבָצַל שְׁלֹרֶכְפָּה, וְגָרִיס
הַקֶּלֶקִי, וְעֵדְשִׁים הַמַּצְרִיּוֹת, וְכִיוּצָא בָּהֶן.

יד. נִתְעַרַּב דָּבָר שֶׁחֵיב בְּתִרּוּמָה בְּדָבָר שְׂאִינוּ חֵיב כְּגוֹן זִיתֵי
נֶקוּף שֶׁנִּתְעַרְּבוּ בְּזִיתֵי מָסִיק, וְעַנְבֵי עוֹלָלוֹת בְּעַנְבֵי בָּצִיר אִם יֵשׁ
לוֹ פְּרוֹת אַחֲרוֹת, מוּצִיא עַל הַחֵיב לְפִי חֶשְׁבוֹן. וְאִם אֵין לוֹ אֲלֵא
אִלוּ מַפְרִישׁ תְּרומָה וְתִרּוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַכֹּל, וְכֹאֲלוּ הַכֹּל חֵיב
בְּתִרּוּמָה; וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, לְפִי חֶשְׁבוֹן דָּבָר
הַחֵיב.

טו. הַתְּרומָה לְכוֹהֵן, בֵּין טִמְאָה בֵּין טְהוֹרָה: אִפְּלוּ נִטְמָא
הַדָּגָן אוֹ הַתִּירוֹשׁ כָּלוּ קֹדֶם שִׁיפְרִישׁ, הִרִי זֶה חֵיב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ
תְּרומָה בְּטִמְאָה וְלִתְנָה לְכוֹהֵן שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֲנִי הִנֵּה נֹתֵנִי לָךְ,
אֶת-מִשְׁמֶרֶת תְּרומָתִי" (במדבר יח, ח), אַחַת טִמְאָה וְאַחַת טְהוֹרָה.
הַטְהוֹרָה, נֹאכָלֶת לְכוֹהֲנִים. וְהַטִּמְאָה, יִהְיוּ בַּשְּׂרָפָתָה: אִם הָיָה
שֶׁמֶן, מְדַלִּיקִין אוֹתוֹ; וְאִם הָיָה דָּגָן וְכִיוּצָא בּוֹ, מְסִיקִין בּוֹ אֶת
הַתְּנוּרָה.

טז. וְכֵן תְּרומַת מַעֲשֵׂר אִם נִטְמָאתָ, אוֹ נִטְמָא הַמַּעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין
אוֹתָהּ בְּטִמְאָה, וְנִתְּנָתָ לְכוֹהֵן לְהִנּוֹת בַּשְּׂרָפָתָה. וְכָל הַמַּפְרִישׁ
תְּרומָה גְּדוּלָּה אוֹ תְּרומַת מַעֲשֵׂר מִבֶּרֶךְ קֹדֶם שִׁיפְרִישׁ כְּדֶרֶךְ
שֶׁמֶכְרִכִּין עַל כָּל הַמַּצּוֹת, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בַּבְּרֻכּוֹת.

יז. אֵין מוּצִיאִין תְּרומָה מִהָאֶרֶץ לְחוּצָה לָאֶרֶץ, אִפְּלוּ טִמְאָה.
וְאֵין מְבִיאִין תְּרומָה מִחוּצָה לָאֶרֶץ לָאֶרֶץ. וְאִם הֵבִיא הִרִי זֶה
לֹא תֹאכֵל, מִפְּנֵי שֶׁהִיא טִמְאָה בָּאֶרֶץ הָעַמִּים; וְלֹא תִשְׂרַף, שֶׁלֹּא
יֹאמְרוּ רְאִינוּ תְּרומָה שֶׁלֹּא נִטְמָאתָ נִשְׂרַפְתָּ; וְלֹא תַחֲזֹר לְחוּצָה
לָאֶרֶץ, שֶׁמָּא יֹאמְרוּ מוּצִיאִין תְּרומָה לְחוּצָה לָאֶרֶץ: אֲלֵא
מִנִּיחִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּטְמָא טִמְאָה יְדוּעָה לְכֹל, אוֹ עַד שֶׁיִּבּוֹא
עָרֵב הַפֶּסַח אִם הִיָּתָה חֲמִץ, וְתִשְׂרַף.